

← Lapsepõlvepilt.

→ 1955. aastal Carmeni rollis.

↓ Odettena „Bajadeeris”, 1957.

vaadatud. 1964. aastal esinesime „Bajadeeriga” Leningradis. Väljamüüdnud majad, rahvas röökis, eesriie käis muudkui lahti-kinni, karjuti: „Silva! Silva! Ge-org! Ge-org!” Kuid kõik see vaikiti Eestis maha ja meie esinemist ei kajastanud ükski ajaleht. Nüüd, kui midagi juhtub või kui keegi kusagil esineb, on tal oma õuelaulikud alati kaasas.”

Silvia Urb on sündinud Võrus ja veetnud kõik lapsepõlvesuved vanaisa talus. „Karjas me ei käinud, sest lehma peeti aasal ketis. Lambaid samuti, sest polnud karjamaad.” Tüdruk ketitas lambaid ja jorises samal ajal kogu aeg laulda. Kuid mõtet lauljaks saada tal polnud.

Silvia isa **Johannes Urb** oli kingsepp. Sellest siis ka tütre nõrkus ilusate jalanõude vastu. Eriti lavakingade vastu, mida Silvia on püüdnud endale ise kujundada. Noorena oli isa musklimees – raskejõustiklane. Hiljem rabas tööd teha, et peret toita. Ema **Wilhelmine** oli aga kinnise loomuga naine, karm elu oli ta selliseks kujundanud.

„Isa tegeles spordiga, kuni võttis naise. Pärast rääkis, et tippspordiga ei saa tegelda peremurede kõrvalt. Nii et minu lapsepõlv möödus jõumehi vahtides. Isal oli suur nahkalbum, mille oli autasuks saanud. Selles olid fotod Lurichist ja teistest kangetest meestest. Minu eriline armastus oli Kristjan Palusalu.”

Pühapäeviti käis Silvia tädiga kirikus ja imetles, kui ilus oli laul „Kõik taevad laulavad Jehoovale”. „See oli nii võimas! Kirik kajas ja mina röökisin kooriga kaasa.”

Veidi vanemana käis Silvia koos sõbratariga kinos vaatamas filmi „Maipäevad”, kus laulsid Jeanette MacDonald ja Nelson Eddy. „Mul olid kõik „Rose-Marie” lood inglise keeles peas, kuigi polnud sõnagi seda keelt õppinud,” ütleb proua Silvia. „Siis polnud ju raadiot ja grammofoniplaadilt ei tulnud midagi muud kui „Mets mühiseb ja kägu kukub”. Kuid mu isa laulis lugusid operetist „Silva” ja tahtis mullegi Silva nimeks panna. Pandi siiski Silvia, kuid kutsutakse mind siiani rohkem Silvaks.”

Estonias pole proua Urb „Silvat” kunagi laulnud. „Minu ajal seda operetti lihtsalt ei mängitud. Kui Tallinna varietee avati, laulsime Harri Vasaraga seal küll duette „Silvast”. Mäletan, et mul oli seljas heleroheline maani pikk kleit ja uhked suled peas. Selles varietee-programmis tantsisid veel Estonia balletisolistid ja teatri balletitrupp. Meie programm kestis vähe aega, seda peeti liiga akadeemiliseks. Pealegi, varietee töötab öösiti, kuid teatriartistidel on vaja hommikul puhanna proovis olla.”

VESIRAVILAST ESTONIASSE

Hollywoodi täheks pole Silvia Urb kunagi igatsenud saada, aga Shirley Temple'i autogrammi tahtis küll endale saada. Kirjutas filmitähele venna nime all. „Vend oli võrdlemisi ilus poiss,” selgitab lauljanna. „Pusisin ise kirja oma puuinglise keeles valmis. Pannin ilusa poisi pildi juurde ja palusin Shirley Temple'ilt autogrammi. Ja saingi.”

Silvia töötas kõigepealt Tartus Toomemäel esimese nõukogudeaegse kliiniku registratuuris, kus pidi aegajalt ka surmatunnistusi välja kirjutama. Hiljem läks ametisse vesiravilasse, kus töötas kuulus kilpnäärme- arst Paškov. „Tal olid naine ja kaks last. Töötasin tema alluvuses ja olin temasse platooniliselt armunud. Doktoril oli palju tööd. Tulid kaks meest – üks neis erusõjaväelane, kes rääkis vene keelt, ja küsis Paškovi. Seisin nagu Kerberos uksele ja teatasin: „Nelzja, on visit,” naerab Urb oma keeleoskamatus. „Potšemu visit?” küsis erusõjaväelane nõutult. „Nada i vsjo!” lõpetasin kategooriliselt vestluse. Hiljem tuli välja, et sõjaväelasega kaasas olnud mees oli toonane tervishoiuminister, Ene Hioni isa, kellele tegi mu jutt palju nalja.” >>

↑ „Tuled kodusadamas”, 1958.
Margit – Silvia Urb,
Gunnar – Ants
Aasma.

↗ „Romeo, minu
naaber”, 1962.
Laval Silvia Urb ja
Endel Pärn.

← „Viini veri”, 1965.
Gabi – Silvia Urb,
Reuss-Schleiz-
Greizi peaminister –
Teo Maiste.

↓ „Suudle mind
Kate”, 1966.
Katharina – Silvia
Urb, Fred Graham –
Georg Ots.

Irdil oli Vanemuisesse koorilauljaid vaja. Silvia proovis õnne ja võetigi vastu. Neiu teatas doktor Paškovile, et läheb nüüd hoopis teatrisse laulma. Teenekas arst kaotas kannatuse ja kukkus tõrelema: „Teatrisse! Enne õpi ja siis mine laulma!”

Tartu muusikakoolis õppides andis Silviale muusikaajaloo tunde Juhan Simm, kellele millegipärast meeldis tüdrukut kiusata. Kui Silvia ükskord nutma hakkas, ütles Simm: „Kas sa siis aru ei saa, et keda jumal armastab, seda ta ka karistab!” Neljandal kursusel tehti Silviale ettepanek minna konservatooriumi õppima. Eelduseks oli see, et neiu leitakse hiljem koht, kus ta hakkab pärast kooli lõpetamist tööle.

„Olin siis juba konservatooriumi lõpetanud, kui väandati Eesti esimest muusikafilmi „Kui saabub õhtu”. Laulsin seal koos Veera Nelusega „Midrilindu”. Äkki tuli Udo Väljaots, kes oli tollal Vanemuise lavastaja, ja ütles: „Lõpetasite konservatooriumi, ehk tulete Vanemuisesse tööle?” Ütlesin, et kahjuks ei saa, sest mind suunati raadiokoori. Aga kodus ootas juba kiri, milles kutsuti hoopiski Estonia teatrisse – olin neile riigieksamil silma jäänud. Mõtlesin, et parem Estonias parimate kõrval kui Vanemuises kõige parem.”

ÜHEMÖTTELISELT OTSEKOHENE

Silvia Urb pole teatris endale ühtegi rolli küsinud. „Mind lihtsalt vajati,” põhjendab ta. „Mida pakuti, seda tegin operetis, muusikalis või ooperis, nii hästi või halvasti, kui oskasin. Teatris olin kogu aeg hõivatud, kuni viimaks välja visati. Minu kohta oli vaja noorele lauljale. Mis teha, peab olema realist, et aru saada, kuna noor oli lootustandev ja võimsa häälega.”

Silvia Urb on tuntud oma otsekoheuse või nagu ta ise ütleb – „laiade lõugade poolest”. „Eks ma ikka üks nõid olen ja selleks ka jään. Olen kasvatanud oma vendi, kantseldanud vennapoegi Tarmot ja Toomast (lauljad **Tarmo** ja **Toomas Urb** – *toim*). Kõik kuulavad ja kardavad mind! Miskipärast peetakse pahadeks sageli neid inimesi, kes ei armasta klatšida ja on ühemõtteliselt otsekohehed. Räägitakse, et Kaarel Ird oli paha. Mulle ütles ta alalõpmata: „Kulmud!” Ilmselt tõstsin lauldes ilmlõpmata kulme, tema märkus oli õige. Mõelge, missugune mu laup praegu oleks, kui ma poleks teda kuulanud – kortsus nagu karmoška.”

Silvia on alati armastanud väikesi loomi, linde ja lapsi ning need teda samamoodi. Aga endal tal lapsi ei ole. „Kui oli õige aeg, polnud mul laste kasvatamiseks sobivaid elutingimusi.”

Lanana
„Stella
Polarises”,
1961.

Lapsepõlves kantseldas Silvia vanimana oma vendi. „Panin neile pliu-pläu vastu kõrvu. Mul pole seda pedagoogikannatust kohe üldse! Kolmanda vennaga polnud mul aega tegelda, siis juba õppisin koolis.”

Kuigi ilma pedagoogikannatusega, nagu ta ise väidab, on Silvia oma vennapoja Toomase tütart Mariat (Toomas Urbi ja Viire Valdma tütar **Maria Urb** – *toim*) aidanud kasvatada üksteist aastat. Ja neid, keda Silvia-tädi on hoidnud, on veel teisigi.

LAKITUD KÜÜNED JA PUNASUU

Omal ajal olid Tina tänaval majas number 13 loomeinimeste korterid. Seal elasid Sulev Nõmmik, tantsijanna Elga Rips, operetiartist Harri Vasar, pianist Evi Ross, loodusemees Fred Jüssi, lauljanna Silvia Urb ja teised kultuuritegelased. Vaatamata sellele, et tegu oli koloriitsete kujudega, polnud naabritel kombeks üksteist häirida.

Kümnekond aastat tagasi rääkis Evi Rossi ja Aleksander Rjabovi tütar **Kadi Veldi** ühes intervjuus Tina tänava elanike kommetest: „Hommikul marsib Silvia ema-isa juurde sisse, paneb käed puusa ja hüüab: „Mis siin toimub!” Silvia on minu arust võrratu. Ta võib olla näiteks terve päeva öösärgis, aga küüned on lakitud ja huuled punased. See on esimene asi, millega Silvia hommikul alustab, sest muidu on tal tunne, et on alasti.”

Lapsepõlves hoidis proua Urb peale vennapoegade Toomase ja Tarmo ka Kadit. Kui Evi Rossil ja Aleksander Rjabovil olid ringreisid, viidi tüdruk ikka naabrite juurde. Kadi oli Silvia elukaaslase **Aleksander Kurtna** lemmiklaps, kes aitas mehel omal moel lasteraamatuid tõlkida. Tunnustatud tõlkijat Aleksander Kurtnat kutsuti hellitavalt Pupsiks. „Pupsi, lapsed ei ütle nii!” meenutas ninatark tüdruk Kurtnale ja mees võttis ta märkused arvesse.

SARM JA SÄÄREJOOKS

Operetiprimadonna Silvia Urb kandis laval pikka tualletti, millel oli kõrgele ulatuv lõhik. Kui sealt lõhikust säär või põlv vilksatas, ütlesid mehed, et hulluks võib minna. Primadonna võrksukad ajasid hulluks nii mehed kui ka naised. Meestele mõjus säärejooks, naistele teadmine, et võrksukad on moes, aga neid pole kusaagilt saada. „Mul olid tõesti ilusad jalad, aga enam need mulle ei meeldi,” teatab lauljanna.

Silvia Urbi lavapartneriteks on olnud ridamisi sümpaatseid mehi, nende hulgas Georg Ots, Voldemar Kuslap, Illart Orav jt. „Kuulsate meeste abikaasad vaatasid saalist binokliga, kas suudluse ajal jääb ikka õhk vahele või ei,” meenutab Silvia. „Muidugi jäi! Siis polnud ju suudluskindlaid huulepulki, grimm oleks näol laiali läinud.”

Pole saladus, et teatri seinte vahel juhtub ikka ja jälle, et eakas lavastaja kipub mõne noore näitlejanna põlve silitama. Kuigi noorele see ei meeldi, mängitakse enamasti kaasa, sest kes siis tahaks lavastajat pahan-dada. „Jah, kord tegi üks tuntud lavastaja mullegi ettepaneku minna restorani või hoopis tema juurde koju,” tunnistab sädelev proua. „Aga see oli naerukoht! Vaadaku end peeglist!”

Omal ajal sosistati, et suur naiste lemmik Harri Vasar olnud Silvia Urbi armunud. Tarvitsenud vaid Silvial naabrimehe seinale koputada, kui Harri olnud köpsti kohal. „Ah, mida te jutustate!?” muigab Silvia. „Harri tuli minu juurde daamide eest varju, kutsus mind appi. Olin tema kaitseingel ja austajannade eemalepeletaja. Harri käis mulle kurtmas, kuidas üks või teine talle ennast jälle kaela määrib. Käskisin tal kõik minu kraesse ajada ja öelda, et Urb ei luba ...”

Aga kuidas tegelikult oli?

„Tegelikult olidki meil Harriga kollegiaalsed suhted. Mina, mu elukaaslane ja Harri, me armastasime nii mõnigi kord koos istuda ja konjakit juua.”

BUDISTID VÕI FUDISTID?

Minu markantne vestluskaaslane kinnitab korduvalt, et tal pole endast midagi rääkida. Ja seda sugugi mitte tagasihoitud edevusega, mis on primadonnade puhul nii tavaline. Proua tuuseldab toas ringi ja küsib, kas teeme väikese dringi. Ja toob lauale hoolikalt kogutud fotod, kuid ei ühtegi endast ega etendustest, vaid pere-liikmetest.

„Toomas oli lapsena tundlik ja solvuv, valju juttu ei kannatanud,” pajatab Silvia pilte lapates. „Intervjuusid annab ju alati Tarmo. Ja kui Toomaselt küsitakse, miks ta ei räägi ja on nii kidakeelne, vastab ta: „Vaikin, seega olen vennaga nõus.” Tarmo on seevastu keevaline tüüp. Paar näilist piiriületamist – ja pandigi algul vangi,

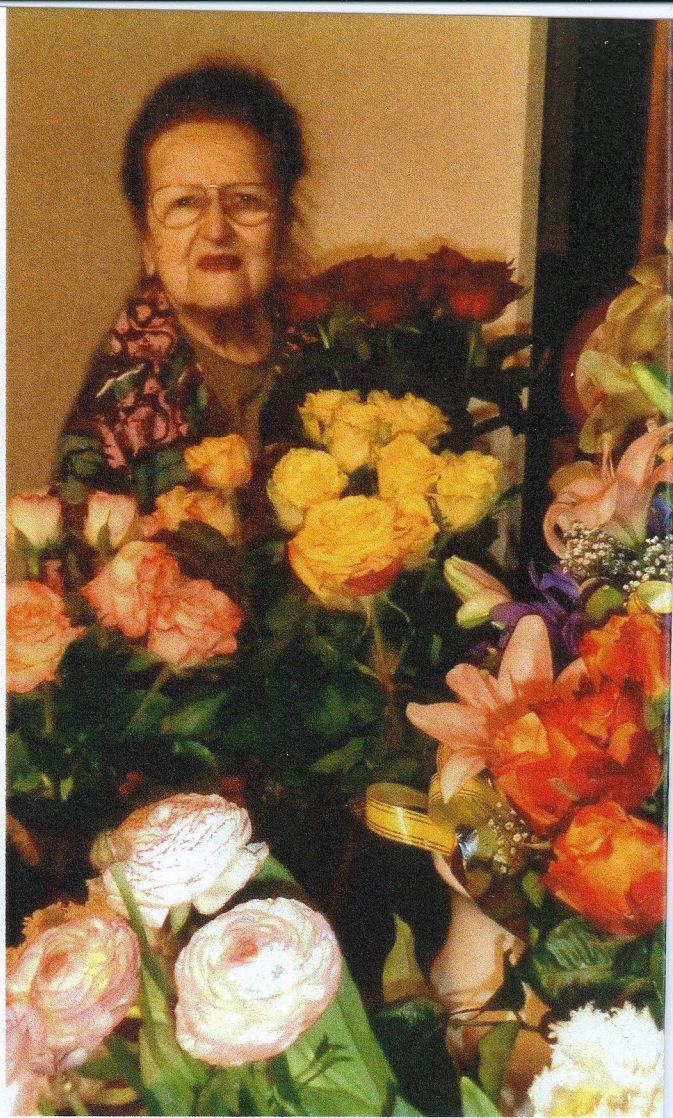
↑ Tarmo ja Toomas Urb koos Mihhail Gorbatšovi ja Raissa Gorbatšovaga 1993. aastal Jaapanis.

↓ Kodumaja katusel koos oma vennapojapoeegade Art-Joosepi ja Mark-Ottoga. Suvi 2013.

seejärel hullumajja. Siis kirjutas Tom Gorbatšovile kirja, üks sõber toimetas selle kohale. Hakati asjaolusid uurima ja Tarmo sai vabaks. Muidugi, siia „sõbralikule” maale polnud poistel enam mõtet jääda ning nad emigreerusid, algul Rootsi ja seejärel Ameerikasse.”

Tarmo ja Toomas Urbi Jaapanis viibimise ajal toimus seal suur konverents, millest võtsid osa ka Mihhail Gorbatšov ja Raissa Gorbatšova. Korraldati kontsert, kus esinesid teiste seas vennad Urbid. Silvia: „Pärast helistasid nad mulle ja rääkisid: „Tädi, Gorba käis meie kontserdil!” Ütlesin, et käige kuu peale – kui oma silmaga pole näinud, ei usu. Gorba aga oli abikaasaga esimeses reas istunud. Tarmo nägi seda, kasutas juhust ja

Silvia 90 aasta juubeli puhul täitus ta korter lilledega.

rääkis publikule inglise keeles, et just tänu Gorbatšovile olemegi praegu siin ja laulame.”

1993. aastal tulid vennad üle pika aja esimest korda Eestisse lähedastele külla. Alati, kui tuleb juttu Tarmo kiilaks aetud peast, küsitakse, kas ta on budist. Tarmo kinnitab, et kiilana on mugavam olla, aga tema olevat hoopis fudist. See tuleb sõnast *food* – kõik, kes süüa armastavad, olevat nende sektis.

„Fudist või budist, see ei lähe mulle korda,” nendib tädi Silvia. Hoopis valusam küsimus oli see, et poisid ei tahtnud ülikondades esineda. Ühel kontserdil oli saal dekoreeritud urbades pajuokstega, mis roosidega läbi põimitud. Silvia Urb istus koos poiste emaga saalis, sametkleit seljas, kui noormehed lavale ilmusid – jalas püksid nagu padjapüürid. „Pidin maa all vajuma!” hüüatab Silvia. „Kuid kontserdi teises osas tulid nad lavale, üks mustas, teine valges smokingis, ning kuulutasid: „Tahame tänada tädi ja mammat – esineme esimest ja viimast korda smokingis.””

TUGITOO LIS JA KATUSEL

„Ükskord, kui Georg Otsal oli Tartus soolokontsert, tuli ta meile külla, võttis puu all päikest ja minu mamma keetis suppi,” meenutab Silvia. „Minu teada oli Georg siis Aastast lahutatud ja polnud veel Ilonaga abielus. Sõime suppi ja Georg vestles natuke elavamalt kui meie peres kombeks, mispeale väike Toomas ütles: „Onu, söögilauas ei räägita.” Ots ehmatas ära. Siis tuli koju mu noorem

Kindlameelne katusevaht

Primadonna Urb on kogu aeg katusel käinud ega tee eakanagi sellest erilist numbrit. Passi ta nähtavasti ei vaata ja ID-kaarti hästi ei näe – seal on ju kõik kirbukirjas. Kas ta käib katusel akna kaudu? „Meie majas käiakse ikka uksest, mitte aknast,” nähvab Silvia. Eks proua katsu noortele head eeskju anda.

„Ükskord kuulen, et katus kahtlaselt koliseb, ja jooksen vaatama,” pajatab ta. „Sulev Nõmmiku tütar Tiia-Mai oli siis veel väike ja hüppas hops-hops katusel üle ventilatsioonitorude. Püüdsin ta hästi ettevaatlikult sealt ära kutsuda, kukub veel katusele alla! Pärast võtsin tüdruku läbi: „Kui tahad tsirkuseartistiks saada, harjuta mujal!”

vend. Kuna Otsa auto oli otse ukse ette pargitud, käratas ta: „Kes see loll on, kes ei oska autot parkida?!”

Nii et Ots sai Urbide käest söömise ja autoparkimise õpetust,” naerab proua Silvia.

Kas just söögikombeid ja parkimist, aga üht-teist on Urbidelt õppida veel tänagi – eelkõige ehedat rõõmu olemisest. Proua Urb ei istu eakohaselt tugitoolis, villasokid jalas, vaid elab erakordselt aktiivset elu. Ta on oma aastate kohta heas vormis. Käib katusel ning sööb varajasi võilillelehti ja -õisi – see ongi nooruslikuse retsept.

Mida ta seal katusel käib?

„Ikka asja pärast, ikka asja pärast,” seletab Silvia. „Kes teine neid heinatutte katusekivide vahelt ikka ära kitkub, mis kevadel ja suvel välja vahivad. Pealegi on mul katusele täielik ülevaade linnale ja sealt paistab ka meri ära.”

„Ma hindasin juba nooruses Armstrongi ja Presleyt.”

Proua Urb elab Tina tänava maja viiendal ehk viimasel korrusel ja katusele viib veel kaheksateist trepiastet. Propellerit seljas pole, tuleb käia jala. „Käin need astmed ruttu läbi,” naerab proua. Mõned aastad tagasi ajanud ta katusele ka lund. „Siis jäi aga jalg haigeks, kuid mis sellest rääkida – tantsida ei saa ja kõik ...”

Voodis või tugitoolis on tema lemmikuteks ETV ja Klassikaraadio, mis kogu aeg taustaks mängib. „Siis olen tumm, mul ei ole midagi rääkida, sest infot tuleb telekast ja raadiost, aknast ja uksest kogu aeg.”

Oma kõrges vanuses peab Silvia lugema luubiga – selge siis, et kergem on uudiseid kuulata kui ajalehti lugeda. Ta alustab juba kell seitse hommikul „Terevisiooniga”. „Sealt saan kohe hommikused uudised kätte, korduste ajal olen harilikult juba vannitoas.”

Kas Silvia Urb vahel praegugi oma lõbuks laulab?

„Oma lõbuks võib kõike teha, kes seda keelata saab! Mina käin oma lõbuks teatris ja kontsertidel, kui tervis lubab, või kuulan raadiot. Raadio mängib mul kogu aeg. Võiks arvata, et kuulan hirmsasti Straussi või siis Lehárit, aga ei, hoopis suurema huviga džässmuusikat. Ma hindasin juba nooruses Armstrongi ja Presleyt.” ■